ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΣΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ Μ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

1ο

ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Ποιό εἶναι τό ἄμεσο, τό πολιτικό, τό καθοριστικό ἤ σχέδον μοχλικό πρόβλημα τῆς στιγμῆς; Ὁ ἀντιιμπεριαλισμός! Ὁ βαθύς ἤ ὁλόπλευρος ἀντιιμπεριαλισμός πού θά ὁδηγήσει στήν ἀνάπλαση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Καί γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ καίριου προβλήματος, ἀπαραίτητη προϋπόθεση προβάλλει ἡ ἑνότητα *ὅλων* τῶν ἀντιιμπεριαλιστικῶν δυνάμεων. Ἑνότητα ὄχι ἁπλῶς γιά τήν ἑνότητα. Ἀλλά διότι καθεμιά ἀντιιμπεριαλιστική δύναμη, *μόνη*

τους δέν μπορεῖ νά ἐπιτύχει αὐτό τόν στόχο. Ἴσως γιατί, μόνο αὐτή ἡ ἕνωση ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων σέ μιά πανίσχυρη δύναμη εἶναι δυνατό νά τόν πλησιάσει καί νά τόν κάνει πράξη. Αὐτό εἶναι τό ἄμεσο πολιτικό καθῆκον τῆς στιγμῆς. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού ζητάει καί θέλει ὁ λαός. Αὐτή εἶναι ἡ προσδοκία, ἀλλά καί ἡ ἀνησυχία του, γιατί βλέπει τίς δημοκρατικές δυνάμεις, ἀντί νά στρέφουν τήν προσοχή καί δραστηριότητά τους πρός τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ στόχου — πού εἶναι ἡ δική του θέληση, — νά φλυαροῦν, νά βυζαντινολογοῦν καί νά ἀφοσιώνονται σέ θεωρητικούς ἀκροβατισμούς μέ θέματα ὄχι τῆς ἀ-

μεσης πολιτικῆς ἐπικαιρότητας, ἀλλά τοῦ πολύ μακρινοῦ μέλλοντος.

Καί μ' αὐτό τόν τρόπο ἀρχίζει νά δημιουργεῖται μέσα στό λαό ἡ δικαιολογημένη ὑποψία πώς οἱ δημοκρατικές δυνάμεις εἴτε εἶναι ἀνίκανες ν' ἀντιπαρατεθοῦν στήν ἐπιλογή τῆς στιγμῆς πού ἐπιβάλλει τήν ἕνωσή τους, διαβρωμένες ἐπικίνδυνα ἀπό τό μικρόβιο τῆς μικροπολιτικῆς ἤ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ, εἴτε εἶναι ἀνίκανες νά συλλάβουν τόν λαϊκό παλμό διότι βρίσκονται ἀποσπασμένες ἀπό τίς λαϊκές μάζες, εἴτε γιατί αὐτή τή λαϊκή θέληση ἤ ἐπιλογή τήν περιφρονοῦν μέ γραφειοκρατική θρασύτητα. Ὅλα αὐτά, ἰσχύουν πολύ περισσότερο γιά τίς δημοκρατικές ἐκεῖνες δυνάμεις πού θέλουν νά λέγονται «συνεπεῖς» ἤ πού αὐτές θά

ἔπρεπε ἀπό καιρό νά εἶχαν πάρει τήν ἀποφασιστική πρωτοβουλία γιά τήν ὑλοποίηση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ στόχου, τήν ἕνωση ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων σέ μιά γρανίτινη δύναμη, στό πρῶτο στάδιο, καί τόν ἀγώνα γιά τή δημοκρατική ἀνάπλαση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας στό δεύτερο.

Ἄν οἱ δημοκρατικές δυνάμεις δέν καταλάβουν αὐτό τό ἀμείλικτο καθῆκον πού βάζει μπροστά τους ἡ ζωή — ἡ λαϊκή, δημοκρατική θέληση καί ἀξίωση — νά ἑνωθοῦν καί ἑνωμένες νά προχωρήσουν ἀποφασιστικά πρός τόν πολύπλευρο ἐκδημοκρατισμό τῆς [redacted] ἑλληνικῆς κοινωνίας, τίποτε δέν πρόκειται νά γίνει σέ τοῦτο τόν ταλαίπωρο τόπο. Θά ἐξακολουθήσει νά ἐξουσιάζει τή χώρα ἡ δεξιά, νά [redacted] στροβιλίζεται [redacted] ὁ τόπος μέσα στήν καθυστέρηση τῆς

ὑποαπασχόληση, τίς ἐλευθερίες μέ τό σταγονόμετρο, τό χαμηλό βιοτικό ἐπίπεδο, τήν ὑποτέλεια στούς ξένους, τή φυσαλλοδοξία, τό χωρισμό τῶν Ἑλλήνων σέ κατηγορίες, τήν ἐξαθλίωση καί, ὅποτε χρειαστεῖ, τούς φασιστικούς ὑποτροπιασμούς μέ τίς δικτατορίες, τίς χοῦντες κλπ. κλπ.-

Στό μεταξύ, ἡ δεξιά, ἀφοῦ συνῆλθε ἀπό τόν κλονισμό της μέ τήν πτώση τῆς χούντας (κλονισμό ὅσον ἀφορᾶ τούς φόβους της ὡς πρός τίς ἐξελίξεις πού θά μποροῦσαν νά δημιουργηθοῦν μέ τή μεταπολίτευση), ὀργανώνεται συστηματικά. Κάνοντας μερικές, ἀσήμαντες, ἐπιφανειακές ἀλλαγές, διεξάγοντας μερικές θεατρικές δίκες μόνο κ' μόνο γιά νά ἐκτονώσει τή λαϊκή ὀργή, κήρυξε ἐπίσημα τό τέρμα τῆς ἀποκαθάρσεως. Ἔτσι, ὁ χουντικός μηχανισμός παραμένει οὐσιαστικά

ἠθικός ὁ ἔλεγχος τούς ἀρχηγούς τοῦ Κράτους, τά χουντικά ἐκτρώματα πεθαίνουν σιγά-σιγά, ἀλλά σταθερά, στήν ἀντιπαράθεση, ἐνῶ ἡ λαομίσητη μοναρχία κρατιέται, ἀπό τούς ξένους ἰμπεριαλιστές ἤ τίς φασιστικές τους ὑπηρεσίες, σάν ἐφεδρεία γιά τήν κατάλληλη στιγμή.

Τί ἀξία καί τί νόημα ἔχουν, μπροστά σ' αὐτές τίς συνθῆκες, οἱ βυζαντινολογίες καί θεωρητικολογίες περί σοσιαλισμοῦ καί σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ; Τί ἀξία καί τί νόημα μποροῦν νά ἔχουν οἱ βαρύγδουπες ἀλλά καί γεμάτες σύγχυση καί ἀπάθεια δηλώσεις καί συνεντεύξεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀσυντόνιστης Ἀριστερᾶς; Ἔθεσε ὁ λαός τέτοιο θέμα γιά νά ἀσχολοῦνται μ' αὐτό μέ τέτοια ἐμβρίθεια, ζῆλον καί οἱ ἴδιοι παραδέχονται ὅτι ὁ σοσιαλιστικός μετασχηματισμός δέν εἶναι ζήτημα τοῦ πα-

-ρουτος, ἀλλά τοῦ ἀπώτερου μέλλοντος;
Γιατί δέν καλυπτάνονται, γιατί δέν ἐν-
διαφέρονται, ἤ γιατί δέν δραστηριο-
ποιοῦνται πάνω στό καυτό πρόβλημα
τῆς διαδοχῆς, πού εἶναι ὁ ἐκδημο-
κρατισμός; Δέν γίνεται ἐδῶ λόγος
γιά τήν ἕνωση τῆς Κύπρου πού εἶναι
ἕνα κόμμα ἐθνικό ἤ παίζει τό
παιχνίδι τῆς Δεξιᾶς, ἀπολυτίζοντας
τό ἰδεολογικό του ὁπλοστάσιο
μέ τή σοσιαλιστικίζουσα φρα-
σεολογία, δίνοντας ἔτσι ἐξε-
φάσεις στούς Ἀμερικανούς ἤ ἄλ-
λους ἰμπεριαλιστές, ὅτι δέν ἔ-
χουν τίποτα νά φοβηθοῦν ἀπό
μιά διαδοχή τῆς ἐξουσίας
ἀπό αὐτούς. Ἀφορᾶ ὅλους τούς
ἄλλους, πού κινοῦνται μέσα στό
φαρδύ χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς ἤ
ἔχουν συμφέρον ἀπό τήν προώ-
θηση τῶν δημοκρατικῶν ἐξελί-

ζουν. Ἀφορᾶ τό ΠΑΣΟΚ, τίς νέες δυνάμεις, τίς ἀδιάφθορες καί ἀρρε-νιώτες δημοκρατικές δυνάμεις, πού ἐμφανίσθηκαν στήν ἀντίσταση κατά τῆς χούντας καί στίς ὁποῖες ὁ ἑλληνικός δημοκρατικός λαός εἶχε ἐναποθέσει μεγάλες ἐλπίδες. Καί, τέλος, στίς δημοκρατικές δυνάμεις πού ναρκισσεύονται μέ τήν ἐτικέττα τῆς κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς. Σ' αὐτές τίς δυνάμεις ἀπευθυνόμαστε, γιατί αὐτές ἔχουν τήν κύρια καί βασική εὐθύνη γιά ὅτι δέν γίνεται πάνω στό ζήτημα τῆς ἑνότητας τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων.—

Ἑξάμισυ χρόνος πλησιάζει νά κλείσει ἀπό τήν μεταπολίτευση. Μέσα σ' αὐτό τό διάστημα, ἄν ὄχι τίποτε ἄλλο τουλάχιστον θά ἔπρεπε νά εἶχε κλείσει ὁ προκαταρκτικός κύκλος τῶν συνεννοήσεων γιά τήν ἑνό-

τικά. Σ' αὐτό τό διάστημα ἔπρεπε καί μποροῦσε νά εἶχε τεθεῖ τό θεμέλιο, ἄν ὄχι τῆς πλήρους ἑνότητας τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων μέ τή μορφή ἑνός πανίσχυρου δημοκρατικοῦ συνασπισμοῦ, — πάντα εἴμαστε ὀχ-γαρικεῖς, — τουλάχιστο, ὅμως, τῆς καλῆς ἀρχικῆς συνεργασίας. Καί ὅμως, τίποτα δέν ἔχει γίνει. Τό διάστημα αὐτό πῆγε ἐντελῶς χαμένο καί τώρα ἄρχισε νά ἀπογοητεύεται. Νά ἀπογοητεύεται καί νά ἀποθαρρύνεται, γιατί βλέπει καί πάλι νά ἐπικρατοῦν ἡ μικροπολιτική καί τό μικρομαχίστικο, κουτοπόνηρο κομματικό πνεῦμα, ἡ πολιτική ἀγραμματοσύνη, ἡ κουφότητα, ἡ γραφειοκρατική θρασύτητα, ἡ περιφρόνηση τῆς λαϊκῆς θέλησης, ἐκεῖ ὅπου θά ἔπρεπε νά εἶχε πρυτανεύσει τό ἀνώτερο συναίσθημα εὐθύνης ἀπέναντι σ' αὐτόν τόν δοκιμασμένο λαό μας καί σ' αὐτή τή μαρτυρική χώρα.

«Ὁ καθηγητὴς κ. Κουμάντος, στὸ θαυμάσιο ἄρθρο του «Πρόσκληση σὲ ἀνησυχία», πού δημοσιεύθηκε στὸ «Βῆμα» τῆς 2ας τοῦ Νοέμβρη, μιλάει παραστατικώτατα κι μὲ κρυστάλλινη διαύγεια γιὰ τὴν εἰκόνα ποὺ παρουσιάζουν σήμερα οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις:»

Αὐτὴ ἡ ὥρα ποὺ εἶναι τόσο ἀναγκαία ἡ πλατειὰ κινητοποίηση, ἡ συστρατιὰ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων κάθε παραχώρησης, κάθε ὑποχώρησης ἀκόμα κι κάθε ἐπιφυλάξεων, γιὰ τὴ σωτηρία τῶν πιὸ τίμιων ἀγαθῶν τῆς ἀνθρώπινης ἰδιότητάς μας, νοιώθει κανεὶς παράξενα χαμένος, βλέποντας τὴ πολιτικὴ αὐτὴ ἑνότητα νὰ γίνεται ἀμφίβολη γιὰ χάρη διαφωνιῶν πάνω σὲ προβλήματα ἀνεπίκαιρα. Ὅλοι τριγύρω μας συνωμο-

11

λοῦν ἢ ὀργανώνονται, ξεπεσμένοι βα-
σιλιάδες ἢ χουντικά ὑποκείμενα,
οἰκονομικά συμφέροντα ἢ ξένες δυ-
νάμεις, ὅπου ἔχουμε κιόλας πάρει
τό δρόμο πρός ἕνα καθεστώς τύπου
1961 ἢ τίποτα δέν μᾶς ἐξασφαλίζει
πώς δέν θά φτάσουμε στόν τύπο 1967,
οἱ διαφωνίες γιά τόν τρόπο ἢ τό
ρυθμό ἑνός σοσιαλιστικοῦ μετα-
σχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας μας
δέν διαφέρουν πολύ ἀπό τίς θεο-
λογικές διαμάχες τήν ὥρα πού
ἡ Πόλη ἑτοιμαζόταν νά πέση».

x
x x

Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση.
Κατάσταση ὁλοκληρωτικά ἀποκαρ-
διωτική. Ποιός ἔχει τήν εὐθύνη;
Ὅλοι! Μά περισσότερο ἀπ' ὅλους
αὐτούς, ἐκεῖνοι πού ἀρέσκονται
νά παρουσιάζονται σάν «συνεπής
Ἀριστερά»: οἱ δύο φατρίες τοῦ

ΚΚΕ (Ἐξωτερικοῦ - Ἐσωτερικοῦ), τό ΜΑΣΟΚ, ἡ βρωμοχουντισμένη ψευτο-ΕΔΑ, οἱ διάφορες ἄλλες ἀριστερές ὁμάδες μέ τούς ποικιλώνυμους τίτλους κλπ. κλπ. Ὅλοι αὐτοί, πού, ἄν ἤξεραν τήν ἔννοια καί τό βάθος τοῦ ὅρου «συνέπεια», θά μποροῦσαν νά βροῦν εὔκολα καί τό δρόμο πού ἔπρεπε νά χαράξουν ἀμέσως μετά τήν μεταπολίτευση. Τί ἔπρεπε, δηλαδή, νά κάνουν; Ἕνας ἀπ' ὅλους αὐτούς, συλλαμβάνοντας τό παλλαϊκό αἴτημα γιά τήν ἀνάγκη ἑνότητας τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, νά σάλπιζε τό προσκλητήριο γιά τήν ἕνωσή τους. Νά εἶχε συνειδητοποιήσει πρῶτα ἀπ' ὅλα αὐτός ὁ ἴδιος πώς τό ἄμεσο πολιτικό καθῆκον τῆς στιγμῆς δέν ἦταν τίποτε ἄλλο, ἀπό τόν βαθύ καί ὁλόπλευρο ἐκδημοκρατισμό. Καί, δεύτερο, ὅτι ἡ παρα-

γκάτωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος ἦ-
ταν ἔργο ὅλων τῶν δημοκρατικῶν
δυνάμεων, ἑνωμένων σφιχτά. Ὅτι,
καμμιά δημοκρατική δύναμη, χε-
χωριστά παρμένη, δέν ἦταν σέ
θέση, ἐξ ἀντικειμένου, νά φθά-
σει ἤ νά ὁλοκληρώσει τό στόχο
τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ. Νά διευκό-
λυνε τήν ἄμεση ἀναγκαιότητα
δημιουργίας ἑνός πανίσχυρου
ἤ ἰσότιμου Δημοκρατικοῦ Συνα-
σπισμοῦ, ὁ ὁποῖος θά καλοῦσε
τόν ἑλληνικό δημοκρατικό λαό
νά συσπειρωθεῖ γύρω του, στόν
ἀγώνα γιά τή Δημοκρατία, τήν
προώθηση τῶν δημοκρατικῶν
ἐξελίξεων, τήν κάθαρση ἀπό τά
φασιστικά ὑπολείμματα, τήν ἐ-
παγρύπνηση ἀπό τυχόν προσ-
πάθειες ἤ ἐνέργειες φασιστι-
κῶν ὑπολειμμάτων, τόν ἀγώνα
ἐνάντια στήν ὑποτέλεια στούς ξέ-

νους. Νά ζητούσε αυτό το λαό
νά του δώσει την εμπιστοσύνη του
ή νά τον αναδείξει κυβερνώσα δύ-
ναμη, φορέα εξουσίας, μέσα στά
πλαίσια του Κοινοβουλίου. Ώστε,
αναδεικνυόμενος κυβερνώσα δύ-
ναμη του τόπου, νά προχωρήσει, -
πάντα μέ την αγωνιστική συμπα-
ράσταση του λαϊκού παράγοντα, -
στίς βαθιές τομές γιά τή δημο-
κρατική ανάπλαση της ελληνικής
κοινωνίας.

Δέν είμαστε εκείνοι
πού θά πούμε πώς τό έργο αυτό
θά ήταν εύκολο, άμοιρο δυσκο-
λιών, αντιδράσεων, υπονομεύσεων.
Δέν είμαστε αφελείς ώστε νά
νομίζουμε πώς το κατεστημένο
της δεξιάς δέν θά αντιδρούσε
λυσσασμένα. Αυτός, όμως, ήταν
κι είναι ο σωστός δρόμος, ο μο-
ναδικός, ο ασφαλής, αυτός πού

θά βγάλει τή χώρα ἀπό τό χάος, ἐκεῖνος πού θά φτάσει, ἤ τουλάχιστο θά σημειώνει τήν ἀπόσταση πού χωρίζει τήν Ἑλλάδα ἀπό τίς προηγμένες δημοκρατίες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὁ δρόμος πού θά κάνει τό μαρτυρικό λαό μας νά ἀναπνεύσει καί νά γίνει νοικοκύρης στόν τόπο του.-

Καί ὅταν θά πραγματωθεῖ ὁ στόχος αὐτός, τότε ὑπάρχει καιρός καί ἀρκετό περιθώριο νά συζητηθεῖ τό θέμα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ.

Καί τό ἀπόλυτα βέβαιο εἶναι πώς, ἄν ἀπό τήν ἐποχή τῆς μεταπολίτευσης οἱ δημοκρατικές δυνάμεις, ἀκολουθοῦσαν αὐτό τό δρόμο, ὁ πραγματικός ἐνθουσιασμός πού θά ξεσήκωναν θά ἦταν τέτοιος, πού θά τσάκιζε τήν ἄβυσσα αν-

-τίδραση κ᾽ θά ἀπομονώνανε κ᾽ θά ἀπογύμνωναν ἀπό κάθε ἠθικό ἔρεισμα καθέναν πού θά ἤθελε — κάτω ἀπό ὁποιοδήποτε πρόσχημα — νά ἀντιταχθεῖ, νά σαμποτάρει ἤ νά παραγνωρίσει τήν παλλαϊκή ἀξίωση γιά τήν ἑνότητα τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων. —

×

× ×

Ὅμως, ἀντί νά γίνουν ὅλα αὐτά, τά πρακτικά, τά συγκεκριμένα κ᾽ τά πραγματοποιήσιμα, αὐτά πού προσδοκοῦσε κ᾽ περίμενε ὁ ἑλληνικός δημοκρατικός λαός, γίνονται τά ἐντελῶς ἀντίθετα: στή θέση τῆς ὀρθῆς γραμμῆς γιά τό ἑλληνικό ἐσωτερικό πρόβλημα, νά ἔχουμε τή σύγχυση· στή θέση τῆς δράσης, νά ἔχουμε τήν ἀδράνεια κ᾽ τήν ἀποτελμάτωση· στή θέση

τῶν στρατιωτῶν μέτρων γιά τήν ὀργάνωση ἤ ἑνότητα τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, νά ἔχουμε τόν κατακερματισμό τους μέ τό ἄνοιγμα ἤ τόν στρατηγικά ἀνοίγματος καινούργιων κομμάτων: ψευδο-Ε.Δ.Α. ἀπό τή μιά μεριά· κόμμα ἐργαζόμενου Λαοῦ ἀπό τήν ἄλλη. Ὁ Μίκης Θεοδωράκης, ὁ Μανώλης Γλέζος, ὁ Μιχ. Τρανόπουλος κ.ἄ., προσπαθοῦν — μάταια βέβαια — νά πείσουν ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἐκσυγχρονισμός καί προσαρμογή του στή συγκεκριμένη ἑλληνική πραγματικότητα! [redacted]

Ἐν ὀνόματι τοῦ μαρξισμοῦ [redacted] ἀποπροσανατολίζεται ὁ ἑλληνικός λαός, ἀποσπᾶται ἡ προσοχή του ἀπό τά καυτά προβλήματα τῆς ὀλιγαρχίας ἤ παραπέμπεται σέ θέματα πού οὔτε αὐτός τά ἔθεσε, ἤ οὔτε τοῦ ἐξυπηρετοῦν σ'αὐτές τίς

κρίσιμες ὧρες. Ὁ μαρξισμός διαστρεβλώνεται καί ἀναθεωρεῖται. Τό ἰδεολογικό μέτωπο ἔχει χάσει τήν καθαρότητά του καί ἡ [illegible] ἀπερίγραπτη σύγχυση ἔχει ἐπικρατήσει σέ μυαλά ὅλων αὐτῶν πού θέλουν νά λένε πώς μιλᾶν ἀπό τή σκοπιά τοῦ μαρξισμοῦ. Χρέος μας θεωροῦμε νά ἀντιδράσουμε. Ἰδού θ' ἀρχίσουμε ἀπό τοῦ κ. Μίκη Θεοδωράκη καί τήν τοποθέτηση πού κάνει τοῦ Κόμματος τοῦ Ἐργαζόμενου Λαοῦ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΞΩΝΗΣ

2ο

– ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ

Ο επιστημονικός σοσιαλισμός, ο θεμελιωμένος από τον Μαρξ και τον Ένγκελς είναι η μεγάλη και αιώνια αντικειμενική αλήθεια. Και είναι η αλήθεια, όχι μόνο διότι αναλύει τις αιτίες του καπιταλιστικού συστήματος, όχι μόνο διότι έφερε στην επιφάνεια τις αντινομίες και αντιθέσεις του, όχι μόνο γιατί εξηγεί [illegible] την αναπόφευκτη πτώση του που το οδηγούν αυτές οι αντινομίες και αντιθέσεις, αλλά κυρίως διότι υποδείχνει και τα μέσα με τα οποία μπορεί να επισπευσθεί αυτή η μοιραία πτώση του και [illegible] αντικατάστασή του από το σοσιαλιστικό σύστη-

και, μέσα στό ὁποῖο θά ἐκλείψει ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, μέ τήν [redacted] ἐξαφάνιση τῶν ταξικῶν διαφορῶν καί τήν προέκτασή του, τελικά, στό κομμουνιστικό κοινωνικό σύστημα παραγωγῆς καί διανομῆς τῶν ἀγαθῶν.

Γο' ζωριθη

Ὁ μαρξισμός εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή στήν ἀέναη ἐξέλιξή της. Καί γι' αὐτό εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῆς ἀλήθειας. Μέ τό ἐκτυφλωτικό φῶς της φωτίζει ὅλα τά φαινόμενα τῆς φύσης καί τῆς κοινωνίας καί τίποτε δέν εἶναι αἰνιγματῶδες καί ἀκατανόητο γιά τή μαρξιστική κοσμοθεωρία. Κανένα θέμα, κανένα πρόβλημα καί κανένα ζήτημα δέν μένει ἀνεπίλυτο· ἡ διαλεκτική μέθοδος τοῦ μαρξισμοῦ, ἀποτελεῖ τό κλειδί, μέ τό ὁποῖο ἐξηγοῦνται σωστά τά πιό δυσνόητα φαινόμενα καί λύνονται τά πιό περίπλοκα προβλήματα.

Ὁ μαρξισμός δέν εἶναι

δόγματα, ἀλλά καθοδήγηση στή δρά-
ση. Αὐτό σημαίνει πώς ὁ μαρξισμός
προσαρμόζεται, πλουτίζεται, συνθέ-
τει ὅλες τίς καταστάσεις ἤ ἰδιο-
μορφίες, [redacted] ὅλες τίς ἐπί μέρους
ἀντικειμενικές πραγματικότητες, ὄχι
γιά νά _χάσει_ τήν προσωπικότητά
του, ὄχι γιά νά ἀφομοιωθεῖ
ἀπ' αὐτές, ἀλλά ἀντίθετα, γιά νά
γίνει ἡ καθοδηγητική δύναμη,
πού θά τίς ἀλλάξει ἤ θά τίς
μεταμορφώσει ἤ θά τίς ἐνισχύσει
ἐκεῖ πού προστάζει ἡ ἀντικει-
μενική νομοτέλεια. Ὑπό τήν ἔν-
νοια αὐτή ὁ μαρξισμός δέν
[redacted] ἀφομοιώνεται ποτέ,
παρά μόνο πλουτίζεται ἤ ἀνα-
πλάσσεται.-

Ὁ μαρξισμός ἤ ἡ ἀ-
λήθεια του ἰσχύει γιά ὅλες τίς
ἐποχές. Δέν θά εἶταν ἀλήθεια,
ἄν ἡ ἰσχύς του περιορίζονταν
μόνο στήν ἐποχή πού ἐμφανί-
στηκε, τήν περίοδο, δηλαδή, τοῦ

4

σπάνθουν τότε καπιταλιστικοῦ. Ὅσες ἀλλαγές ἔχουν σημειωθεῖ [redacted] ἀπό τότε, ὅσα παράδοξα φαινόμενα κι ἄν ἔχουν ἐμφανιστεῖ, ὅσες παραμορφώσεις κι ἄν ἔχουν δημιουργηθεῖ μέσα στίς κοινωνικές δομές ἀπό τήν ἐξελικτική πορεία τῆς ζωῆς, ἡ μαρξιστική ἀλήθεια παραμένει ἴδια, καθοριστική κι ἐπιβλητική κι μόνο μ' αὐτή μποροῦν νά ἐξηγηθοῦν σωστά τά φαινόμενα πού παρουσιάζει ἡ ἐξέλιξη τῆς ζωῆς κι οἱ λύσεις πού ἐπιβάλλεται νά δοθοῦν.—

Κατά συνέπεια, ὁ μαρξισμός δέν εἶναι τό στεῖρο γράμμα του. Εἶναι τό πνεῦμα του. Καί τό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ἡ <u>οὐσία</u> του. Ποιά εἶναι, λοιπόν, στό βάθος, ἡ οὐσία τοῦ μαρξισμοῦ; <u>Ἡ ἀδιάκοπη κοινωνική πρόοδος!</u> Μόνο ἄν ἔτσι νοιώσουμε τήν οὐσία αὐτή πού πε-

ριωχαίτια, στή μαρξιστική κοσμοθεωρία, μόνο τότε μποροῦμε νά λεγόμαστε μαρξιστές. Μόνο τότε μποροῦμε νά ξεφύγουμε τίς κακοδαιμονίες τοῦ δογματισμοῦ κ' τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ, νά συλλάβουμε τόν παλμό τῶν λαϊκῶν μαζῶν κ' νά χαράξουμε σωστή πολιτική γραμμή. Μόνο τότε θά γίνουμε ἱκανοί νά ἑρμηνεύουμε ὀρθά τόν μαρξισμό κ' νά τόν προσαρμόζουμε στήν κάθε ἐπί μέρους ἐθνική πραγματικότητα κ' ἰδιομορφία. –

x

xx

Τόν περασμένο Ὀκτώβρη ὁ Μίκης Θεοδωράκης μέ τρία συνεχῆ ἄρθρα του στήν «Ἐλευθεροτυπία» μᾶς παρουσίασε τό θεωρητικό ὑπόβαθρο τοῦ νέου του κόμματος, πού ἐπιβάλλεται νά δημιουργηθεῖ. [redacted] –

Τό κόμμα

6

[redacted]

αυτό θά είναι, τό κόσμημα του εργαζόμενου Λαού, πού θά εκφράζει, — κατά τόν Μ.Θ. — τήν προσαρμογή του μοντερνισμού στή συγκεκριμένη ελληνική πραγματικότητα, όπως έχει αυτή διαμορφωθεί τόσο σέ όλο τόν κόσμο, όσο κι στήν Ελλάδα. Τό κατά πόσο όμως αυτό πού αναφέρει είναι μοντερνισμός, αυτό θά τό δούμε στή συνέχεια.—

Ο Μ.Θ. κάνει μιά πολύ πλατειά ανάλυση κι θίγει πάρα πολλά θέματα, γιά νά στηρίξει τίς απόψεις του. Πολλά θέματα αυτά κι τίς επικλήσεις του, άλλες μέν μπορούμε νά τίς δεχτούμε, άλλες νά απορρίψουμε κι σέ άλλες νά

<u>4</u>

σταθοῦμε μὲ ἐπιτυχία. Τὴν δική μας κριτική [redacted] θέλουμε νὰ τὴν κατευθύνουμε κυρίως στό κεντρικό στόχο τοῦ Μ.Θ. ποὺ τοῦ προδιαγράφει κατὰ τὸν ἑξῆς παραστατικό τρόπο: «Ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξη οὐσιαστική πρόοδος γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζομένους μὲ κυβέρνηση ποὺ νὰ τοὺς ἐκπροσωπῆ 100%, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ συστήματος. Καὶ δεύτερο: Ἡ κυβέρνηση τῶν ἐργαζομένων μπορεῖ νὰ ἀποτελέση τὸ καλύτερο καὶ πιὸ σίγουρο μεταβατικό στάδιο γιὰ τὸ πέρασμα στὸ σοσιαλισμό».—

Αὐτή τὴν κυβέρνηση τῶν ἐργαζομένων θὰ τὴν ἐκφράσει τὸ «νέο τύπου» κόμμα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, ποὺ τὴ συγκρότηση καὶ δημιουργία του [redacted] τὴν καθορίζει ὄχι κατὰ τὰ αὐτί-

8

[redacted] γνώμη ὅτι ὑπάρχει μιά πρωτοπόρα κοινωνική τάξη (ἡ ἐργατική), ἀλλά καί ἄλλες κοινωνικές τάξεις ἤ στρώματα" πού "συνυπάρχουν" μέσα στόν νέο τύπο προλεταριάτου", πού "διαμορφώνουν οἱ νέες παραγωγικές συνθῆκες". (Ὅλες οἱ ἐντός εἰσαγωγικῶν φράσεις εἶναι τοῦ Μ.Θ.).—

Αὐτό εἶναι τό θεωρητικό ὑπόβαθρο γιά τό "νέου τύπου" κόμμα πού προτείνει ὁ ἀγαπητός Μίκης, πού εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐπεξεργασίας πού ἔγινε στό μυαλό του, γιά νά "προσαρμόσει" τό μαρξισμό στήν ἑλληνική πραγματικότητα ἤ πού, ὅπως λέει, αὐτό θά ἔπρεπε νά εἶναι τό κύριο μέλημα ὅλων τῶν μαρξιστῶν τῆς ἑ-

9

ποχύτη μας.- Ὁ Μ.Θ. ἀπέτυχε [illegible], στήν προσπάθειά του νά προσαρμόσει τόν μαρξισμό. Γιατί, αὐτό συμβαίνει μέ ὅλους ἐκείνους πού δέν κατέχουν τό μαρξισμό στό βάθος του, ἀλλά τόν γνώρισαν μόνο στήν ἐπιφάνεια.

x
x x

Κάνοντας ὁ Μάρξ τή μεγαλοφυή του ἀνάλυση τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος παραγωγῆς, διέκρινε πώς μόνο δύο βασικές κοινωνικές τάξεις ὑπάρχουν σ' αὐτό: ἡ ἐργατική καί ἀστική. Τά μεσαῖα στρώματα δέν μποροῦν νά ὀνομασθοῦν τάξη, διότι εἶναι διαρρέοντα. Ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἡ πρωτοπόρα κοινωνική τάξη, διότι μόνο αὐτή ἔχει συμφέρον νά

συντηρεῖται τό καπιταλιστικό σύστημα. Ὁ προλεταριακός της ρόλος δέν καθορίζεται ἀπό τό καπρίτσιο κανενός. Καθορίζεται ἀπό τό γεγονός τῆς ἰδιαίτερης θέσης πού κατέχει μέσα στήν καπιταλιστική κοινωνία καί στήν παραγωγική διαδικασία: δηλαδή, ἐνῶ αὐτή εἶναι ὁ παραγωγός τοῦ κοινωνικοῦ μόχθου καί τῶν ἀγαθῶν, ὁ μόχθος της αὐτός <u>ἰδιοποιεῖται</u> ἀπό τόν καπιταλιστή καί γίνεται ἀντικείμενο ἐκμετάλλευσης μέ τή μορφή τῆς <u>ὑπεραξίας</u>. Τά ἄλλα κοινωνικά στρώματα (μικροαστοί, ἀγρότες, ὑπάλληλοι) δέν ἐκμεταλλεύονται (ὅπως ἡ ἐργατική τάξη μέ τή μορφή τῆς ὑπεραξίας), παρά μόνο καταπιέζον-

ται. Εἶναι λοιπόν φυσικό νά ἐπαγγέλλει ϗ νά ἀγωνίζεται γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος παραγωγῆς, ἀπό ἕνα σύστημα ὅπου τά μέσα παραγωγῆς θά κοινωνικοποιηθοῦν, θά ἐξαφανιστεῖ ὁ ταξικός διαχωρισμός ϗ θά σταματήσει ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο. Καί, μέσα ἀπ' αὐτή τήν εἰδική θέση της στό καπιταλιστικό σύστημα ϗ τήν παραγωγική του διαδικασία, ἡ ἐργατική τάξη ἔχει τή δυνατότητα, ἀντίθετα ἀπό τά ἄλλα, μή ἐκμεταλλευόμενα, ἀλλά μόνο καταπιεζόμενα κοινωνικά στρώματα, νά διακρίνει καλύτερα ϗ περισσότερο ξεκάθαρα, ποιό εἶναι τό συμφέρον ϗ ποῦ, τελικά, ὀφείλει νά βαδίσει ὁλόκληρο τό κοινωνικό σύνολο.

Αὐτή εἶναι ἡ μαρξιστική ἄποψη γιά τόν πρωτοποριακό ρόλο τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἄν ὁ Μ.Θ. διαφωνεῖ μέ τήν ἄποψη αὐτή, τότε θά εἶχε περισσότερο νόημα γι' αὐτόν νά πεῖ πώς ἔπαψε νά πιστεύει στίς [illegible] θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ, ἀντί νά ἐπιχειρεῖ τήν ἀναθεώρησή του σέ θεμελιώδη σημεῖα, πού ἀποτελοῦν τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς ὁλόκληρης μαρξιστικῆς κοσμοθεωρίας.

Καί αὐτά ὅσον ἀφορᾶ τόν πρωτοποριακό ρόλο τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ σύγχυση ὅμως τοῦ Μ.Θ. εἶναι ἀπερίγραπτη. [illegible] ὅτι, καταργεῖ τό Κομμουνιστικό Κόμμα ὡς, στή θέση του τοποθετεῖ τό νέου τύπου κόμμα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. Ἀνακαλύπτει ὅτι καί νέες παραγωγικές δυνάμεις (ποιές;) διαμορφώνουν ἕνα νέο

ιβ

τόσο προλεταριάτου, μέσα στόν ὁποῖο συνυπάρχουν (ἡ ὑπογράμμιση δική μου) πολλές κοινωνικές τάξεις ἤ στρώματα!! Δηλαδή, ὁ ὅρος «προλετάριος» ἤ «προλεταριάτο», ὅπως τόν ξέραμε μέχρι σήμερα (δέν ἔχει τίποτα δικό του παρά μόνο τήν ἐργατική του δύναμη τήν ὁποία μισθώνει στόν καπιταλιστή), πάει περίπατο. Τώρα προλετάριος μπορεῖ

Γιά νά λέγεται

νά εἶναι ἤ ὁ ἐργάτης, ἤ ὁ μικροαστός ἤ ὁ ἀγρότης, ἐφ' ὅσον, μέσα στό νέο «τύπο» προλεταριάτου συνυπάρχουν πολλές κοινωνικές τάξεις ἤ στρώματα! Καί αὐτό τό παράδοξο συνονθύλευμα διαμορφώνει μιά νέα συνείδηση φορτισμένη ἀπό τήν ἀντίθεσή της πρός τόν καπιταλισμό ἤ τήν προσήλωσή της ὅλο ἤ κατά πολύ πρός τόν «Σοσιαλισμό», κατά τόν Μ.Ε.!!

Ὁ μαρξισμός διδάσκει πώς ἡ ἐργατική τάξη δέν ἔχει τί-

-πόλα δικό της, ἐκτός ἀπό τήν ἐργατική δύναμή της τήν ὁποία μισθώνει στόν καπιταλιστή. Ἐπειδή ἀκόμα αὐτή μέσα στήν παραγωγική διαδικασία, ἡ ἐργατική δύναμη ἔχει τήν ἰδιότητα νά παράγει παραπανίσιες ἀξίες, ἀπό ἐκεῖνες πού χρειάζεται γιά τήν ἀνανέωσή της. Εἶναι, δηλαδή, παραγωγός ὑπεραξίας, τήν ὁποία ἰδιοποιεῖται ὁ καπιταλιστής. Ἀπό ἐδῶ καθορίζεται ὁ πρωτοπόρος ρόλος της σάν βασικής, ἐκμεταλλευόμενης κοινωνικής τάξης. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού τήν κάνει νά ἐπιζητεῖ μόνο αὐτή τήν ἀντικατάσταση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος παραγωγής, ἀπό τό σοσιαλιστικό σύστημα, στό ὁποῖο, καταργεῖται ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο. Καί γι' αὐτό, ἀκριβῶς, ἐξ ἀντικειμένου, ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ὁ κύριος ἡ μοναδικός φορέας τοῦ σοσιαλισμοῦ,

15

του επιστημονικού σοσιαλισμού, του θεμελιωμένου από τον Μαρξ κ' τον Ένγκελς. Η εργατική τάξη κ' το κόμμα της, το κομμουνιστικό κόμμα, είναι εκείνη κ' εκείνο που θα πείσει ολόκληρο το λαό κ' θα τον οδηγήσει στον σοσιαλισμό [illegible] σκοπό της κοινωνίας, μοναδική διέξοδο από τη φρίκη της καπιταλιστικής δουλείας.

Όλα τα άλλα είναι αέρας κοπανιστός: κ' οι απλές τάξεις κ' οι νέες παραγωγικές συνθήκες κ' τα [illegible] στρώματα κ' τα νέα [illegible]. Πολύ περισσότερο, όταν οι άνθρωποι που εκφράζουν τέτοιες αντιμαρξιστικές απόψεις, έχουν την απαίτηση να λέγονται μαρξιστές κ' όταν αυτές τις ανακαλύψεις τους δεν κάνουν τον κόπο να τις αναλύσουν κ' να τις εξηγήσουν με συγκεκριμένα ντοκουμέντα κ' επιχειρήματα (π.χ.

ποιό εἶναι αὐτό τό «νέο» προλεταριάτο, πού ἐμφανίστηκε, πῶς ἐκφράζεται κλπ. κλπ.).–

x
x x

Εἶναι ἀδύνατο νά παρακολουθήσει κανείς τοῦ Μ. Θ. αὐτόν ἀναθεωρητικό του κατήφορο. Ξεκινώντας ἀπό τή σωστή βάση πώς ἡ ἑλληνική πραγματικότητα ἡ ἰδιομορφία ἀποτελεῖ ἕνα ἀντικειμενικό παράγοντα πού ἀπό αὐτό ὀφείλει νά προσαρμοσθεῖ ἡ μαρξιστική κομμουνιστική σκέψη ἡ πολιτική· θέλοντας νά καταπολεμήσει τό δογματισμό πού ἐκφράζεται στήν ἄρνηση ἀναγνώρισης ἤ παραδοχῆς αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμενικοῦ παράγοντα ἤ ὁ ὁποῖος, δογματισμός, ἀποτελεῖ τήν ἄλλη πλευρά ἀναθεώρησης τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας, αὐτό εἶναι τό σημεῖο ὅπου ἐκδηλώνεται ἡ ἀδυναμία τοῦ Μίκη νά ἐπεξεργαστεῖ σωστά, ἐπιστημονικά, αὐτό τό με-

γάλο θέμα τῆς προσαρμογῆς τοῦ μαρ-
ξισμοῦ στὶς ἐδῶ μέτρας ἐθνικές
πραγματικότητες ϗ ἰδιομορφίες. Καί
αὐτή του ἡ ἀδυναμία πηγάζει ἀπό
τό γεγονός ὅτι ὁ Μ.Θ., δυστυχῶς,
δέν ἔχει κατανοήσει τόν μαρ-
ξισμό κατά βάθος. Στέκεται στό
γράμμα ϗ ὄχι στό πνεῦμα του.
Καί εἶναι φυσικό, αὐτή του ἡ τοπο-
θέτηση, αὐτή ἡ ἀπό μέρους του
θεώρηση τοῦ μαρξισμοῦ, νά τόν
ὁδηγεῖ στό γλιστερό κατήφορο
τῆς διαστρέβλωσης, τοῦ ἀναθεω-
ρητισμοῦ ϗ τοῦ ἐκχυδαϊσμοῦ
τῆς μαρξιστικῆς κοσμοθεωρίας.
Τόν ὁδηγεῖ, – δίχως νά τό ἀντι-
λαμβάνεται, – στήν προσπάθεια
ὄχι νά πλουτίσει ϗ νά ἀναπτύ-
ξει τόν μαρξισμό, μπολιάζοντάς
τον στήν ἑλληνική πραγματι-
κότητα, ἀλλά νά τόν συμπλη-
ρώσει, νομίζοντας πώς ὁ μαρ-
ξισμός ϗ οἱ ἀλήθειές του ἔχου-

φαν ποιά νά ἔχουν ἐφαρμογή μέσα σε αὐτές νέες συνθῆκες πού δημιούργησε ἡ ἐξελικτική πορεία τῆς μεταπ..

Τά συγκεκριμένα προβλήματα πού ἀπασχολοῦν αὐτή τή στιγμή τήν ἑλληνική κοινωνία, ἰδιαίτερα στό ἄμεσο, βασικό καί ἐπιτακτικό πολιτικό καθῆκον τῆς στιγμῆς, πού εἶναι ὁ βαθύς καί ὁλοκληρωμένος ἐκδημοκρατισμός, [redacted] πού εἶναι ἀδύνατο νά πραγματοποιηθεῖ ἄν δέν ἑνωθοῦν ὅλες οἱ δημοκρατικές δυνάμεις τοῦ τόπου σέ μιά πανίσχυρη καί ἰσότιμη Δημοκρατική Συμμαχία, ὁ Μ. Θ. καί οἱ συνεργάτες του δίνουν τή συμβολή γιά τό ἄνοιγμα ἑνός ἀκόμα [illegible] στά τόσα ἄλλα

πού υπάρχουν. Αυτή νά συμπερι-
ληφθούν στή λαϊκή απαίτηση πού είναι
ό αντιιμπεριαλισμός καί νά τού δώσουν
συγκεκριμένη καί προωθητική κατεύ-
θυνση στό πώς αυτός ό πόθος καί
ή απαίτηση τών λαϊκών μαζών θά
υλοποιηθεί, [redacted] τόν παραπέμπουν
στό «Κόμμα τού Εργαζόμενου Λαού»
πού τάχα αυτό είναι εκείνο πού
θά υλοποιήσει τίς άμεσες α-
νάγκες καί απαιτήσεις τους, προσ-
φέροντάς τους καί τήν καραμέλα
τού «σοσιαλιστικού μετασχηματι-
σμού»! [redacted]

[redacted]

Μ' αυτό τόν τρόπο
υπονομεύουν αδέξια τό λαϊκό
ένστικτο, τό οποίο τώρα θέλει
τούτο τό [illegible] ερώτημα:
Γιατί, κύριοι, τό «[illegible]»
πού μού προτείνετε, είναι εκείνο
πού πουλάει αποκλειστικά τόν

ἐνότητα πού θέλω, ἐπιζητῶ κ' ἐπι-
θυμῶ; Γιατί νά ἔχω πάνω στά ἄλ-
λα σεμαγαζιάτη πού μοῦ προσφέ-
ρουν τό ἴδιο ἐμπόρευμα; Ποιές
εἶναι οἱ διαφορές τοῦ δικοῦ σας
σεμαγαζιοῦ ἀπό τά ἄλλα; Τοῦ
δικοῦ σας ἐμπορεύματος ἀπό
πλευρᾶς, ἀπό τό ἴδιο ἐμπόρευμα
τῶν ἄλλων; Μήπως γιατί στό δικό
σας ἐμπόρευμα κολλᾶτε τήν ἐτι-
κέττα τοῦ σεμαρξισμοῦ; Καί ποιός
σᾶς εἶπε ὅτι ἐγώ, αὐτή τή στιγμή,
θέλω κ' ἐπιζητῶ τόν σοσιαλιστικό
μετασχηματισμό; Γιατί δέν σας
ἀρέσει τή καλεσέφερον ὅλων τῶν ἐπι-
μέρους σεμαγαζιῶν κ' τήν οἰκοδό-
μηση στή θέση τους τοῦ γραφικοῦ
κ' ἐπιβλητικοῦ μεγάρου τῆς Δη-
μοκρατικῆς Συμμαχίας; Γιατί
ἐπιμένετε στή διάσπαση κ' τόν
κατακερματισμό τῶν δημο-
κρατικῶν δυνάμεων; Γιατί
δέν καταλαβαίνετε πώς μ'

ζί

αὐτή σας τοῦ Πολιτική μόνο τίς συνάψεις τῆς συνείδησης καί τοῦ φασισμοῦ ἐξυπηρ-ετεῖτε; Αὐτά εἶναι τά ἐρωτήματα τοῦ λαοῦ στά ὁποῖα ζητάει ἀπάντηση. Καί εἶναι ὁλοφάνερο πώς, ἐφόσον ἡ ἀπάντηση αὐτή δέν τοῦ δίνεται, τά θεμέλια τοῦ Πύργου πού θέλετε νά χτίσετε στηρίζονται πάνω στήν ἄμμο, διότι οἱ λαϊκές μάζες δέν πρόκειται νά στηρίξουν τή βάση του. –

ἀπό τό συνέδριο τοῦ μαρξισμοῦ

x
x x

Ἡ προσαρμογή τοῦ μαρξισμοῦ στήν ἑλληνική πραγματικότητα, εἶναι θέμα τεράστιο. Ἡ προσαρμογή αὐτή δέν γίνεται μέ τήν ἀποσύνδεση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τίς αἰώνιες καί ἀναλλοίωτες ἀλήθειες του, γιατί τότε παύει νά εἶναι μαρξισμός. Σ' αὐτό τό κύριο μέτωπο ὅλων τῶν μαρξιστῶν τῆς ἐποχῆς μας δέν

είναι η «απομπαλσάμωση» του μαρξισμού, όπως επιχειρεί ο Μ.Θ. με τά άρθρα του. Τό κύριο πρόβλημα των πραγματικών μαρξιστών της εποχής μας είναι η ανάπτυξη του μαρξισμού μέσα στίς νέες μέτρας εθνικές του μορφές. Και για να τό πετύχουμε αυτό, πρέπει να είμαστε εξοπλισμένοι (ή «αφοπλισμένοι» όπως [redacted] λέει ο Μίκης) από τό πνεύμα του μαρξισμού, ώστε να μή ζαλιζόμαστε με τά, γένουμε όσο τά παραπλανητικά φαινόμενα των «νέων συνθηκών» πού δημιουργεί η ξέφρενη εξέλιξη της ζωής. [redacted]

Ο μαρξισμός είναι η αδιάκοπη κοινωνική πρόοδος. Αυτή είναι η ουσία του κι τό βαθύτερο νόημά του. Όταν έτσι καταλάβουμε τό μαρξισμό, τότε θα διακρίνουμε ότι, μπολιάζοντας την ουσία αυτή στή σημερινή ελληνική πραγματικότητα, δυναμώνουμε τίς δυνάμεις της προόδου της ελληνικής κοινωνίας ν' αντιπαλαίψουν αποτελεσματικά τίς δυνάμεις του σκό-

τους καί τῆς ὀπισθοδρόμησης, τίς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ φασισμοῦ, τίς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τῆς ὑποτέλειας καί τῆς ξενοκρατίας. Καί οἱ δυνάμεις προόδου στή σημερινή Ἑλλάδα εἶναι οἱ δημοκρατικές δυνάμεις, πού θέλουν καί ἐπιδιώκουν νά ἐκσυγχρονισθεῖ ἡ χώρα σ' ὅλο τό ὕψος καί τό βάθος, σ' ὅλο τό πλάτος καί τό μῆκος της. Καί γιά νά φθάσουν στό στόχο τους οἱ δυνάμεις αὐτές, ἀπαραίτητη ἀρχική προϋπόθεση εἶναι νά ἑνωθοῦν. Νά ἑνωθοῦν ὅλες μαζί, γιατί ἡ κάθε μιά ξεχωριστά εἶναι ἀδύνατο νά ἐπιτύχει. Βοηθώντας, λοιπόν, στήν ἕνωση ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων καί ξεδιπλώνοντας τόν πολύμορφο ἀγώνα τους, ἀνοίγει ἡ μεγάλη λεωφόρος τῶν δημοκρατικῶν ἐξελίξεων καί πραγματώσεων, μέ τίς ὁποῖες μόνο ὁ λαός καί ἡ χώρα μας ἔχουν νά ὠφεληθοῦν. Αὐτό δέν εἶναι τό ἄμεσο καθῆκον, αὐτή τή στιγμή, γιά τήν Ἑλλάδα;

[redacted]

[redacted]
καί ὅταν αὐτό τό καθῆκον προωθεῖται κ' ἡ γενική πρόοδος ἀγκαλιάζει ὅλους τούς ἀρμούς κ' τίς δομές τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, κ' οἱ συνέπειες τῆς ἀντίδρασης κ' τοῦ σκοταδισμοῦ θά ὑποχωροῦν κ' θά ἐξουθενώνονται, τότε τί ἄλλο εἶναι αὐτό, ἀπό προσαρμογή τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας στή συγκεκριμένη ἑλληνική πραγματικότητα; Τί ἄλλο εἶναι ἀπό τό μεγαλούργημα τοῦ μαρξιστικοῦ πνεύματος αὐτή; Καί ὅταν αὐτό τό καθῆκον βαραίνει, ἐξ ἀντικειμένου, τήν ἐργατική τάξη, πού ἀπό τή θέση της μέσα στή δοσμένη κοινωνία κ' τήν παραγωγική διαδικασία, εἶναι ἡ πρωτοπόρα κοινωνική τάξη — καί ὄχι ἡ δῆθεν πρωτοπόρα — κατά τόν Μ.Θ., ἡ τάξη πού εἶναι ὁ φορέας τοῦ σοσιαλισμοῦ κ' ἡ σημαία της εἶναι ἡ σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, τῆς ἀδιάκοπης προόδου κ' τῆς κοινωνικῆς ἀπελευθέ-

Γο γίνεται ἡ ρεαλιστική καθοδηγητική δύναμη

ρωσης, τότε ποιό άλλο κοινωνικό στρώμα είναι εκείνο πού μπορεί νά επωμισθεί αυτό τό καθήκον, νά τό προωθήσει κι νά τό πραγματώσει, μιά κι ὁ Μ. Θ. τά διαγράφει από τά καλάθια σάν πρωτοπόρα κοινωνική τάξη, κι συμπληρώνει τό μαρξισμό μέ τίς άλλες τάξεις κι κοινωνικά στρώματα; Ποιά άλλη τάξη ή κοινωνικό στρώμα έχει τού μαρξισμό ιδεολογική του πατρωνία;

Ἡ προσαρμογή τού μαρξισμού δέν γίνεται μέ τήν αναθεώρησή του. Αναγνωρίζοντας ὁ μαρξισμός σάν αντικειμενικές νομοτέλειες τίς εθνικές πραγματικότητες κι ιδιομορφίες, συνταιριάζει τά βραχυπρόθεσμα κι μακροπρόθεσμα συμφέροντα του λαού. Τά βλέπει σάν ένιαίο [redacted] διαλεκτικό-εξελικτικό

Το γίνεται η γενικευμένη κα-
θοδηγητική
δύναμη

[redacted] σύνολο κι όχι ξεκομμένα τό ένα από τό άλλο. Ξεκινάει από τήν προώθηση κι πραγματοποίηση τών βραχυπρόθεσμων συμφερόντων, και μέσα στήν πράξη πού αναπτύσσεται τά συνδέει μέ τά μακροπρόθεσμα. Τό νά θέλεις σήμερα καθήκοντα σοσιαλιστικού μετασχηματισμού όταν ό λαός κι ή χώρα στενάζουν κάτω από τό βραχνά τής εξάρτησης, τής καθυστέρησης, τού σκοταδισμού, τής εκμετάλλευσης κλπ., κι εκείνο πού προέχει κι εκείνο πού θέλει κι ζητά ό λαός είναι ή στερέωση, κι τό βάθεμα τής Δημοκρατίας κι τών δημοκρατικών εξελίξεων, ό βαθύς κι ολόπλευρος εκδημοκρατισμός, δέν κάνεις τίποτε άλλο — συνειδητά ή ασυνείδητα, αδιάφορο — από τό νά αποπροσανατολίζεις τίς λαϊκές μάζες, νά σπέρνεις τή σύγχυση κι νά γίνεσαι εμπόδιο στήν κοινωνική πρόοδο. Και εμπόδιο

Ακόμα

στήν κοινωνική πρόοδο γίνεται καί στήν
περίπτωση πού, ἐνῶ παραδέχεται
~~[illegible]~~ αὐτό τό ἄμεσο
κοσμικόν σήμερα εἶναι ὁ ἐκδημο-
κρατισμός, τά πρακτικά καί συγκεκρι-
μένα μέτρα πού προτείνει ὄχι μό-
νο δέν ὁδηγοῦν πρός τά ἐκεῖ, ἀλ-
λά, ἀντίθετα, διογκώνουν τή διάσπα-
ση καί τόν κατακερματισμό τῶν δη-
μοκρατικῶν δυνάμεων, χύνοντας ἔ-
τσι νερό στό μύλο τῆς ἀντιδραστικῆς
φασιστικῆς δεξιᾶς. Καί στίς δύο αὐ-
τές περιπτώσεις ὁ μαρξισμός δια-
στρεβλώνεται καί ἐκχυδαΐζεται.

x
x x

Ὁ Μίκης Θεοδωράκης
εἶναι μιά προσωπικότητα τῆς ἑλ-
ληνικῆς πολιτικῆς, πολιτιστικῆς καί
κοινωνικῆς ζωῆς. Γιά τό κομμου-
νιστικό καί γενικότερα ἀριστερό
λαϊκό κίνημα εἶναι ἕνα πολύτιμο
κεφάλαιο. Ἡ μουσική του ἰδιο-
φυΐα καί ἡ ἀγωνιστικότητα τόν ἔχουν
κάνει νά εἶναι τό ἀγαπημένο

παιδί τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καί πάνω ἀπ' ὅλα: εἶναι ἕνας τίμιος κι ἀνυπόκριτος ἀγωνιστής. Εἶναι κρίμα πού, στήν προσπάθειά του νά βοηθήσει τό κομμουνιστικό κι λαϊκό κίνημα, νά βρεῖ τόν σωστό δρόμο του, πέφτει σέ τέτοια σοβαρά λάθη. Ἡ ἐξήγηση πού μπορεῖ νά δοθεῖ σ' αὐτό τό φαινόμενο εἶναι τούτη: ὁ Μίκης δέν κατέχει σέ βάθος κι στήν πληρότητά της τή μαρξιστική θεωρία. Τήν ἔχει κατανοήσει ἐπιφανειακά. Ὁ μαρξισμός δέν κατακτιέται μέ τό ἁπλό διάβασμα. Θέλει μελέτη. Ἄς εὐχηθοῦμε πώς ὁ ἀγαπητός Μίκης θά καταπιαστεῖ σοβαρά κι ὁλόψυχα μ' αὐτό τό καθῆκον.—

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΓΩΝΗΣ